

Yazar(lar) / Author(s)

Dr. Öğr. Üyesi İlkur Ekiz Ataşer
KTO Karatay Üniversitesi, İktisadi, İdari ve
Sosyal Bilimler Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
Konya-Türkiye
e-posta: ilknur.ekiz@karatay.edu.tr
(Sorumlu Yazar/Corresponding author)

Dr. Öğr. Üyesi, Nuh Akçakaya
Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Sosyoloji Bölümü, Konya-Türkiye.
e-posta: akcakayanuh@gmail.com

Makale Bilgileri/Article Information

Tür-Type: Araştırma makalesi-Research article
Geliş tarihi-Date of submission: 22. 04. 2024
Kabul tarihi-Date of acceptance: 29. 11. 2024
Yayın tarihi-Date of publication: 31. 05. 2025

Hakemlik-Review

Çift Taraflı Kör Dış Hakemlik
Double-Blind External Peer Review

Etik beyan/Ethics statement

Yazar(lar), çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyduklarını beyan etmiştir.
The author(s) declared that they complied with ethical principles during the preparation of the study.

Benzerlik taraması- Plagiarism checks

Çıkar çatışması-Conflict of interest

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir
No conflict of interest declared

Finansman-Grant Support

Fon, hibe veya destek alınmamıştır
No funding or support was received

Lisans- License

Gençlerde Diplomalı İşsizlik Kaygısı ve Güven Arayışı

Öz

Üniversite öğrencilerinin işsizlik bağlamında gelecek kaygısını ele alan pek çok çalışma vardır. Genel olarak çalışmalar, öğrencilerin demografik değişkenleri ile gelecek kaygıları arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Gelecek kaygısını şekillendirebilecek bazı sosyolojik değişkenler ihmal edilmektedir. Bu anlamda gelecek kaygısının neye göre arttığını veya azaldığını merkeze alan bir araştırma tasarımı oldukça önemlidir. Çünkü diplomalı işsizlik kaygısı yaşayan gençler, bazı sosyo-demografik değişkenler bakımından, benzer bir kümenin içinde olmasına rağmen, farklı kaygı yoğunlukları yaşayabilmektedir. Söz konusu durumdan hareketle bu çalışma, gelecek kaygısı taşıyan üniversite öğrencilerinin güven biçimlerini konu edinmektedir. Araştırmanın amacı, güven biçimleri ve gelecek kaygısı arasındaki ilişkiyi açığa çıkarmaktır. Araştırmanın örneklemi ise Konya'daki üçü devlet, biri vakıf üniversitesinde okuyan öğrencilerdir. Araştırma, temelde beş güven duygusu üzerinden sınırlandırılmıştır. Nicel bir anket araştırmasına (N=682) dayanan sonuçlar, farklı güven türlerinin gelecek kaygılarını açıklamada kullanılabileceğini göstermektedir. Buna göre ülkenin ekonomisine, yaşadığı kentin koşullarına ve okumuş olduğu bölüme güven duymak gelecek kaygısını azaltırken; gelecek kaygısı, kripto yatırımlara olan güveni artırmaktadır. Kendi alanında çalışmaya tutkulu olan ve bu noktada kendine güvenen öğrencilerin de gelecek kaygısının arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Diplomalı İşsizlik, Genç İşsizlik, Gelecek Kaygısı, Güven, Güvence.

Graduated Unemployment Anxiety and Confidence-Seeking Among Youth

Abstract

There are several studies on future anxieties of university students in relation to unemployment. Generally, studies focus on the relationship between students' demographical variables and future anxieties. Several sociological variables capable of shaping future anxiety are omitted. Therefore, a research logic that focuses on factors resulting in higher or lower future anxiety is crucial. For one thing, young people with future anxiety can experience it in different forms, although they may share similar socio-demographic traits. This research focuses on forms of trust in university students with future anxiety. The research aims to investigate the relationship between future anxiety and different forms of trust. The place where the research was conducted was the students studying at three state universities and one foundation university in Konya. In our design, we limit the number of types of trust with five. Based on a quantitative survey research (N=682) the results indicate that different types of trust can be used in explaining future anxieties. Accordingly, national economy, conditions in city of residence and trust to studied major can decrease future anxieties. On the other hand, future anxiety increases trust in crypto-currencies as a security tool. Finally, students who are passionate about working in their field and who are self-confident also have increased anxiety about the future.

Keywords: Graduate Unemployment, Youth Unemployment, Future Anxiety, Trust, Assurance.

Yazar Katkı Oranları/ Author Contributions

Çalışmanın Tasarımı/Conceiving the Study	Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50)
Veri Toplama/Data Collection	Yazar-1 (%70) - Yazar-2 (%30)
Veri Analizi/Data Analysis	Yazar-1 (%30) - Yazar-2 (%70)
Makale Yazımı/ Article Writing	Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50)
Gönderim ve Revizyon/Submission and Revision	Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50)

Atrf- Citation (APA)

Ekiz Ataşer, İ. ve Akçakaya, N. (2025). Gençlerde diplomalı işsizlik kaygısı ve güven arayışı. *İctimaiyat*, 9(1), pp. 626-644. DOI: <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1471953>

1. Giriş

Türkiye’de üniversite mezunlarının işsizliği, bugün en önemli toplumsal sorunlardan birisi hâline gelmiştir (Bora, T., 2021). Bu sorun, mezun gençleri ve hâlihazırda okumakta olan öğrencileri ciddi bir biçimde endişelendirmektedir (Ekizoğlu, 2023). Artık gençler arasında, *diplomalı işsizlik* olarak bilinen, belirgin bir kaygıdan bahsetmek mümkündür (Pelek, 2022). Gençlerin sahip oldukları birtakım sermaye rezervleri, onların iş bulma ya da toplumsal hayata tutunma şanslarını belirlese de (Bourdieu & Passeron, 2015a; Field, 2008) Türkiye’de iş bulma ümidini biçimlendiren pek çok farklı dinamikten ve güvenceden bahsedilebilir. Bu güvencelerin eksikliği ise gençlerin kaygılarını besleyen çeşitli sosyolojik gerekçeler olarak karşımıza çıkmaktadır (Hammad, 2016).

Diplomalı işsizlik veya daha yaygın bir ifadeyle mezun işsizliği [*graduated unemployment*] konusunda, yerli ve yabancı literatürde pek çok çalışma yapılmıştır. Fakat özellikle Türkiye’de yapılan çalışmalar, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısını, büyük oranda sosyo-demografik değişkenlerle ilişkilendirmeye yönelmişlerdir (Sakin Özen, Ercan, İrgil, & Sığırlı, 2010; Alaosman, 2019; Tümerdem, 2007). Yapılan çalışmalarda cinsiyet, akademik başarı, aile eğitimi, aile geliri, okunan okul, okunan bölüm veya sınıf gibi temel değişkenlerin, gelecek kaygısını yordama gücü ele alınmıştır (Akgün Güdücü & Özerk, 2022; Tayfun & Korkmaz, 2016). Bu değişkenler ve kaygı arasında anlamlı ilişkiler bulunsa da ilgili çalışmaların birbirini tekrar etme riski taşıdığı görülmektedir. Oysa güvence gibi bazı sosyolojik değişkenlerin, gelecek kaygısı ile ilişkili olma ihtimaline rağmen yeterince soruşturulmadığı anlaşılmaktadır.

Sosyolojik değişkenlerin yeterince ele alınmaması, benzer sosyo-demografik kümenin içerisinde bulunan öğrencilerin, neden farklı kaygılar taşıdığının anlaşılmasını güç hâle getirmektedir. Nitekim yapılan pek çok çalışmada, aynı kümenin içerisindeki öğrencilerin, farklı yoğunluklarda kaygı düzeylerinin olduğu görülmektedir (Kutlu, Çetinbakış, & Kutlu, 2019). Örneğin aynı bölüm veya fakültede olmasına karşın, her öğrenci için farklı kaygı yoğunlukları olabilmektedir. Bu bağlamda son zamanlarda yapılan bazı çalışmalar, işsizlik kaygısı ve sosyolojik bir fenomen olan *güven* arasında yakın ilişkiler kurmaktadır (Ekizoğlu, 2023). Nitekim herhangi bir kuruma ya da kişiye duyulan güven, aynı zamanda kişisel bir güvenceyi de yansıtmaktadır. Dolayısıyla güvence sahibi aktörlerin içinde bulunduğu özel durum, onların geleceğe ilişkin tasarımlarını biçimlendirebilecek niteliktedir (Field, 2008).

Çeşitli güven duygularından bahsedilebildiği gibi buna bağlı güvencelerden de söz edilebilir. Şüphesiz bu güvencelerin her biri gençlerin gelecek kaygılarını farklı düzeylerde etkilemektedir (Fergusson, Boden, & Horwood, 2007). Uzun bir süredir uluslararası literatürde güven duygusunun gelecek kaygısı ile olan ilişkisini ele alan çalışmalar olmasına rağmen (David, 1978; Walker, 1978; Harat & Taher, 2023), Türkiye’de bu ilişkiyi soruşturan çalışmalar son derece sınırlıdır (Akgün Güdücü & Özerk, 2022). Yapılan birkaç çalışmada ise güven duygusunun sadece özel bir boyutunun ele alındığı görülmektedir (Bora, T., 2021). Hâlbuki güven ve bunun doğal bir sonucu olarak güvence, pek çok farklı türde var olabilmektedir (Temiz, 2004). Bu açıdan gelecek kaygısını biçimlendirme gücüne sahip olan güvenceler arasından, hangisinin daha baskın olduğunu anlamak adına daha bütüncül analizler yapmak gerekmektedir.

Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısını belirleyen güven duygularının en başında, ülkenin genel gidişatına ve ekonomisine duyulan güven gelmektedir. Nitekim ekonomik süreçlerin geleceğe yönelik kaygıları belirlediği çok açık biçimde ortadadır (Sakin Özen, Ercan, İrgil, &

Sığırlı, 2010). Farklı ülkelerde bu ilişkiyi test eden çalışmalar olsa da (Harat & Taher, 2023; Mamun & vd., 2020) Türkiye’de henüz bu ilişkinin ampirik olarak merkeze alınmadığı görülmektedir. Öte yandan gençlerin gelecek kaygılarının bölümlere veya fakültelere göre ne ölçüde değiştiği derinlikli bir şekilde incelenirken (Kutlu, Çetinbakış, & Kutlu, 2019; Tayfun & Korkmaz, 2016), onların okumuş oldukları bölüme duydukları güven ve gelecek kaygısı arasındaki ilişki ihmal edilmiştir. Oysaki bir bölümde okuyan öğrenciler, ağırlıklı olarak gelecek kaygısı yaşamalarına rağmen, aynı bölümde standart sapmanın dışına çıkan ve okuduğu bölümle yüksek bir aidiyet geliştiren öğrencilerin olması ve bunların daha az kaygı yaşamaları muhtemeldir.

Gelecek kaygısını etkileyen bir diğer değişken, kişinin kendisine duymuş olduğu güvendir. Farklı ülkelerde yapılan araştırmalarda, gençlerin kendine güveni ve gelecek kaygısı arasında dolaylı ilişkiler bulunmuştur. Bu türden bir güven biçimi, ilgili aktörün kendi yeteneklerini ve meyzetlerini bir güvence olarak görmesi anlamını taşımaktadır (Hammad, 2016). Araştırmalara göre kaygı, depresyon ve endişe gibi psikişik durumlar, gençlerin kendine olan güveninin kaybolmasına neden olmaktadır (Fergusson, Boden, & Horwood, 2007). Akademik yetersizlik düşüncesi, depresyon, kaygı, öfke ve iletişim eksikliği gibi özelliklerin de işsizlik ve gelecek kaygısı ile ilişkileri saptanmıştır (Ekizoğlu, 2023; Ateş 2019). Buna karşın iletişim ve diyalog yeteneği, kendini geliştirme çabası gibi hususlar da mezunların iş bulma ümidini etkilemektedir (Salahuddin, Mahpar, & Ishak, 2023).

Yeni mezunların iş bulma imkânını belirleyen diğer önemli faktör mekânsal gerçekliktir (Morrison, 2005). Bu noktada benzer vasıflara sahip kişilerin, iş bulma şanslarının mekâna göre değişebildiği bilinmektedir (Akgün Gündücü & Özerk, 2022 ; Bourdieu & Passeron, 2015b). Bu durum, öğrenciler üzerinden Türkiye’nin farklı bölgeleri için yapılan analizlerde ortaya çıkarılmıştır (Taşçı & Özdemir, 2006). Hatta öğrencilerin yaşadıkları şehirlerle, işsizlik kaygısı arasında yakın ilişkiler kurulmuştur (Korkmazer, 2020). Bütün bunların yanında kaygılı öğrencilerin sahip olduğu güvencelele, son zamanlarda bir güvence biçimi daha eklenmiştir. Bu noktada kripto yatırımlar, artık pek çok öğrenci için bir çıkış yolu olarak tanımlanmaktadır. Gerçi bazı yaklaşımlara göre bu yatırımı yapmak bir güvencesizlik alameti olarak görölse de öğrencilerin bunu bir çıkış yolu olarak algıladığı ortak bir şekilde kabul edilmektedir. Çalışmalar, bilhassa z kuşağının bu yatırımları bir güvence olarak gördüğünü ortaya koymuş ve Türkiye’de kripto yatırım ve işsizlik arasında ciddi ilişkiler bulunmuştur (Aghasoy & Kazaz, 2023; Bezirgan, 2024).

Öğrencilerin güven duydukları pek çok şey olmasına rağmen, farklı boyutları teşkil eden güven duyguları ile gelecek kaygısı arasındaki ilişki ampirik olarak test edilmemiştir. Bu ilişkiyi test eden temel bir araştırma sorusunun ihmal edilmesi, öğrencilerin kaygı yoğunluklarının analiz edilmesini güçleştirmektedir. Benzer niteliklere ve demografik koşullara sahip kişilerin kaygı yoğunluklarının altında yatan sebep, ancak bu güvence biçimlerinin etkileri göz önüne alındığında anlaşılacaktır (Hammad, 2016). Söz konusu durumdan hareketle bu çalışma, diplomalı işsizlik kaygısı taşıyan üniversite öğrencilerinin güven biçimlerini konu edinmektedir. Araştırmanın amacı, güven biçimleri ve gelecek kaygısı arasındaki ilişkiyi açığa çıkarmaktır. Uluslararası literatüre ve Türkiye’deki güncel gelişmelere bağlı kalınarak, temelde beş türden güven (kendine güven, okuduğu bölüme güven, şehre güven, kripto yatırımlara güven, ekonomiye güven) duygusu ya da güvence biçimi üzerinden araştırma sınırlandırılmıştır.

2. Yöntem

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile tasarlanmıştır. Nicel araştırmalarda tarama modeli, bir fenomenin betimlenmesine ve o fenomeni ilgilendiren değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesine hizmet etmektedir (Şimşek, 2018). Söz konu model hem hipotezlerin test edilmesine hem de diplomalı işsizlik kaygısının genel çerçevesinin anlaşılmasına hizmet edecek niteliktedir.

2.1. Hipotezler ve Veri Analizi

Çalışmanın amacına matuf, güven biçimleri ve gelecek kaygısı arasındaki ilişkiyi anlamak için temelde beş hipotez belirlenmiştir. İlgili hipotezler şu şekildedir;

H₁: Öğrencilerin “*kendine güveni*” ve gelecek kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₂: Öğrencilerin “*okuduğu bölüme güveni*” ve gelecek kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₃: Öğrencilerin “*yaşadığı şehrin koşullarına güveni*” ve gelecek kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₄: Öğrencilerin “*kripto yatırımlara güveni*” ve gelecek kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₅: Öğrencilerin “*ülkenin genel ekonomik durumuna güveni*” ve gelecek kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın problemi ilgili hipotezlerle sınırlı değildir. Hipotez değişkenlerinin yanında üniversite türü, yabancı dil bilgisi, memleket bilgisi, ikinci üniversiteyi okuma, çift anadal yapma gibi dolaylı olarak güvence sağlayabilecek bazı değişkenlerin de gelecek kaygısıyla ilişkisi test edilmiştir. Böylece öğrencilere tali olarak güvence sağlayabilecek bazı özgün değişkenler göz önünde bulundurulmuş, veri toplama araçları ona göre tasarlanmıştır. Veriler SPSS 22 paket programı aracılığı ile tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra; Anova, t test, korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılarak analiz edilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket, araştırmacılara hem betimleme hem de değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını sınaıma imkânı sunmaktadır (Arkan, 2013). Türkiye’de gelecek kaygısını anlamaya yönelik ölçekler olsa da (Geylani & Çiriş Yıldız, 2022; Kuyu & Canpolat, 2022) ilgili ölçeklerin bu çalışmanın veri toplama sürecinde yayımlanması, onların soru formuna girmemesine neden olmuştur. Öte yandan araştırma değişkenlerinin spesifik olması da çalışmaya özgü bir ölçme aracı oluşturulmasına hizmet etmiştir. Nitekim nicel çalışmalarda amaca hizmet eden bir ölçme aracının olmaması, ölçme araçlarının araştırmacılar tarafından geliştirilmesini koşullandırır (Yeşil, 2010). Geliştirilen anket üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar:

- **Gelecek Kaygısı İfadeleri ($\alpha=.723$):** Bu çalışma için öğrencilerinin işsizlik özelinde gelecek kaygısını anlamak için oluşturulan ifadelerdir.¹ 5’li likert tipi ifadelerden oluşan

¹ 8 maddelik ölçme aracında, yapılan Temel Bileşenler Analizi (TBA) sonucunda 5 madde elde edilmiş, toplam varyansın %48’i açıklanmış, tek boyutlu bir ölçme aracı elde edilmiştir. Yapının iç tutarlılık katsayısı Cronbach’s Alpha (α) ,723 olarak “iyi” bir oranda bulunmuştur (Ursachi, Horodnic, & Zait, 2015, s. 681). Madde yükleri ,580 ve ,786 arasında kabul edilebilir bir düzeydedir (Büyüköztürk, 2002, s. 473).

tek boyutlu faktör yapısı 5 maddeden oluşmaktadır. Cevaplar 1: kesinlikle katılmıyorum ve 5: kesinlikle katılıyorum şeklinde derecelendirilmiştir.

- **Güven İfadeleri ($\alpha=.592$):** Güven biçimini anlamak için öncelikle bir güven formu oluşturulmuştur. Saha araştırmasından sonra ilgili formda bulunan maddelere faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan yapının yapı geçerliğini sağladığı görülmüştür. İlgili faktörler öğrencinin; *kendisine* (i), *bölümüne* (ii), *yaşadığı şehre* (iii), *kripto yatırımlara* (iv) ve *ülkenin ekonomisine* (v) ne ölçüde güvendiğini ölçmektedir.² (Bkz. Tablo 3) 5'li likert tipi yargılardan oluşan maddeler, 5 alt boyutu içermekte ve 17 maddeden oluşmaktadır. Seçenekler 1: kesinlikle katılmıyorum, 5: kesinlikle katılıyorum şeklinde derecelendirilmiştir.

- **Sosyo-Demografik Sorular:** Yaş, cinsiyet, anne-baba mesleği gibi sosyo-demografik soruların yanında, öğrencilerinin eğitim durumlarına ilişkin bazı detaylı olgusal sorular da ankete dâhil edilmiştir. Böylece gelecek kaygısı ile bu değişkenlerin anlamlı bir ilişkisinin olup olmadığı test edilmiştir.

2.3. Örneklem ve Prosedür

Araştırmanın evreni Konya'daki yükseköğretim öğrencileri, örnekleme ise Konya'daki üçü devlet, biri vakıf üniversitesi öğrencileridir.³ Araştırma, olasılıklı örnekleme yöntemlerinden tesadüfi örnekleme ile üniversitede okuyan son sınıf öğrencilerden oluşturulmuştur. Olasılıklı örnekleminin temeli yansız yapılan seçim ya da atamayla oluşan örneklemin evreni temsil etme zorunluluğudur. Olasılıklı örneklemin türlerinden biri olan tesadüfi örnekleme ise örneklemeğe uygun bir biçimde tüm birimlerin şansının eşit ve bağımsız olacak şekilde girebilmesidir (Neuman, 2017; Şimşek, 2018). Burada 4. sınıf öğrencilerinin kaygı düzeylerinin daha yüksek olacağı varsayımı, örneklemin son sınıf öğrencileri üzerinden yapılmasını koşullandırmıştır. Toplamda 800 kişi ile anket yapılmıştır. 800 anket içerisinde çeşitli nedenlerle sorunlu olan anketler çıkarılmış ve nihai olarak 682 kişilik veri seti analiz edilmiştir. Araştırmanın örnekleminin evreni temsil etme iradesi yoktur. Araştırma için gerekli etik kurul kararı alınmış olup üniversitelerin bünyesindeki tüm fakülte ve bölümlerden öğrencilere ulaşılarak yapılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Betimleyici İstatistikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Bağımsız değişken olarak yer alan bu değişkenler güven noktasında farklılaşmada belirleyicidir.

² 24 madde üzerinden yapılan TBA sonucunda, toplam varyansın %59,42'sinin açıklandığı, 5 alt boyutlu 17 maddelik bir faktör yapısı elde edilmiştir. Bu yapı ile güveni tematik olarak oluşturabilecek bir ölçme aracı elde edilmiştir. Maddelerin faktör yüklerinin en düşük ,646 en fazla da ,876 olduğu görülmüştür. Faktörler şu şekilde isimlendirilmiştir: F1: Konya'ya Güven, F2: Ekonomiye Güven, F3: Kriptoya Güven, F4: Bölüme Güven, F5: Kendine Güven. Faktörlerin güvenilirlik katsayılarının minimum ,593 maksimum da ,762 olduğu anlaşılmaktadır. Üç faktörün güvenilirlik katsayısının (α) ,700 üzerinde iyi bir seviyede olduğu, iki faktörün iyi denilebilecek düzeye yakın olduğu bir faktörün de güvenilirliğinin zayıf görülmektedir (Ursachi, Horodnic, & Zait, 2015, s. 681).

³ Konya, lisans mezunu işsizlikte, diğer iller arasında 2020 ve 2021 yılında sekizinci, 2022 yılında da dokuzuncu sırada yer almıştır.

Tablo 1: Sosyo-Demografik Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı ve Betimleyici İstatistikler

Cinsiyet	N	%	Yandal-Çifanadal Yapma	N	%
Kadın	331	48,5	Yapıyorum	28	4,1
Erkek	351	51,5	Yapmıyorum	654	95,9
Total	682	100,0	Total	682	100,0
Üniversitesi			Kaldığı Yer		
Devlet Üniversitesi	464	68,0	Yurt	189	27,7
Özel Üniversite	218	32,0	Ev (aile yanı)	397	58,2
Total	682	100,0	Total	682	100,0
Memleketi			Baba Mesleği		
Konyalı	381	55,9	Kamu	214	31,4
Konya dışı	301	44,1	Özel	467	68,5
Total	682	100,0	Total	682	100,0
İkinci Üniversite Okuma Durumu			Anne Mesleği		
Okuyorum	83	12,2	Kamu	114	16,7
Okumuyorum	598	87,7	Özel	148	21,7
Total	682	100,0	Ev hanımı	420	61,6
			Total	682	100,0

Tablo 2’de gelecek kaygısı ile ilgili ifadeler söz konusudur. Maddelerin tümü gençlerin iş bulma ümitlerine ilişkin kaygıları ölçmektedir. Bu maddelerden alınan skorlar, her bir gencin ne ölçüde gelecek kaygısı yaşadığını göstermektedir. İlgili maddelerin ortalamalarının görece yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2: Gelecek Kaygısı İfadelerinin Tanımlayıcı İstatistikleri

	n	$\bar{x}$	ss
Bölümünden mezun olanların iş bulamayışı beni kaygılandırıyor.	682	3,77	1,302
Ailemin, akrabalarımın, arkadaşlarımla gençlerin geleceği ile ilgili fikirleri kaygımı artırır.	682	3,45	1,381
Gelecek kaygım üniversite eğitimi olumsuz etkiler.	682	3,49	1,374
Ülkemizdeki göçmen-mülteciler bende istihdam ve gelecek için güvensizlik oluşturuyor.	682	3,51	1,366
Mezun olduktan sonra iş bulamamak benim için normalleşmiş bir korkudur.	682	3,64	1,347

Tablo 3 ise Tablo 2’deki ifadelerin bütün katılımcılar için ortalamasını ve standart sapmasını yansıtmaktadır. Tablo 3’e bakıldığında, 682 katılımcının 5’li likert tipi 5 maddeden, 3,57 puan ile ifade edilebilecek bir gelecek kaygısı taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu rakama bakılırsa gençlerin genel itibarıyla gelecek kaygısı taşıdıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 3: Gelecek Kaygısına Dair Tanımlayıcı İstatistikler

	n	$\bar{x}$	ss
Gelecek Kaygısı	682	3,5710	,93270

Gençlerin gelecek kaygısını belirleyebilecek ve onlar için güvence niteliğinde olabilen tematik güven ifadelerinin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 4’te verilmiştir. Bu maddeler güven ifadeleri olarak zikredilen ölçme aracından faktör analizi yapılarak elde edilmiştir. İlgili maddelerin her birisi gençlerin gelecek kaygısını pozitif ya da negatif anlamda etkileyebilecek düzeydedir. Tablo 4’te *Konya’ya Güven* şeklinde ifade edilen faktör, kişilerin Konya’da iş bulacağına dair bir güveni; *Ekonomiye Güven*, iş bulmak için genel iktisadi durumun katılımcılara sağladığı güveni; *Kriptoya Güven* iş bulamama durumunda ve son kertede ekonomik kazanç sağlamak gerektiğinde bunun için duyulan bir güveni; *Bölümüne Güven*, okuduğu bölümün kendisine sağladığı güveni; *Kendine Güven* ise kişinin becerilerini geliştirme, mevcut piyasaya uyarlayabilme anlamındaki güvenliğini yansıtan maddeleri içermektedir.

Tablo 4: Güven Faktörleri

	n	$\bar{x}$	ss
Konya'ya Güven			
Konya sanayisi bu şehrin gençlerini istihdam etmede isteklidir.	682	2,83	1,326
Konya yakın gelecekte iş bulma konusunda güven vadetmektedir.	682	2,56	1,249
Konya gelecek beklentilerimi karşılayacak bir şehirdir.	682	2,47	1,332
Bu şehir değişime açıktır.	682	2,57	1,382
Ekonomiye Güven			
Türkiye'nin ekonomi-politik durumu bana güven veriyor.	682	1,75	1,037
Uygulanan ekonomi politikalarının istihdama etkisi olumludur.	682	2,11	1,151
Türkiye şartlarında geçinebilmek için asgari ücret yeterlidir.	682	1,68	1,138
Türkiye'deki iş imkânlarının yeterli olduğunu düşünüyorum.	682	2,00	1,182
Kriptoya Güven			
Kripto paranın gelecek için ek kazanç yolu olduğunu düşünüyorum.	682	2,72	1,429
İş bulamazsam kripto para şansımı denerim.	682	2,42	1,409
Kripto paranın yaygın olması genç işsizlerin belirsiz geleceklerinde bir çıkış yoludur.	682	2,85	1,445
Bölüme Güven			
Okuduğum bölümün mesleğini yapmak isterim.	682	4,08	1,156
Okuduğum bölüme isteyerek gittim.	682	3,93	1,262
Yapamayacağım bir meslek için okumuyorum.	682	4,00	1,306
Kendine Güven			
İletişime, önerilere açık insanların olduğu ekip işlerinde çalışmak isterim.	682	4,21	1,016
Farklı etnik kökenden insanlarla aynı ortamda çalışmak beni rahatsız etmez	682	4,15	1,154
İş hayatında oluşturmak istediğim statü için kendimi geliştirmem gerektiği biliyorum.	682	4,28	,983

Tablo 4'teki güven faktörlerinin maddelerine bakıldığında zaman skorların değişkenlik arz edebildiği anlaşılmaktadır. Bu durum, güven düzeylerinin monolojik olmadığını duruma göre değişebildiğini ortaya koymaktadır. Öte yandan Tablo 5, Tablo 4'teki faktör yapılarının tanımlayıcı istatistiklerini göstermektedir.

Tablo 5: Güven Faktörlerinin Tanımlayıcı İstatistikleri

	n	$\bar{x}$	ss	α
Konya'ya Güven	682	2,6070	1,01109	,762
Ekonomiye Güven	682	1,8834	,80402	,677
Kriptoya Güven	682	2,6613	1,17048	,756
Bölümüne Güven	682	4,0010	,96758	,675
Kendine Güven	682	4,2107	,78227	,593

Tablo 5'e bakıldığında burada güven yapısından elde edilen ilgili faktörlerin güvenilirlik katsayısı α ve tanımlayıcı istatistikleri söz konusudur. Güvenilirlik katsayıları genelde iyi denilebilecek düzeyleri yansıtmaktadır (Tabachnick & Fidell, 2013). Öte yandan tabloda her bir faktöre ve dolayısıyla ilgili faktörün maddelerine 682 (N) kişinin cevap verdiği görülmektedir. Faktörlerin ortalamaları incelendiğinde, katılımcıların en çok kendine güvendiği ($\bar{x}$ = 4,2), daha sonra bölümüne ($\bar{x}$ = 4,0), bunları takiben de kripto paraya ($\bar{x}$ = 2,6), Konya'ya ($\bar{x}$ = 2,6) ve en son da ekonomiye güvendiği (1,8) anlaşılmaktadır. Buradan anlaşılabileceği üzere üniversite öğrencilerinin ülkenin genel ekonomisine neredeyse hiç güvenmediği, Konya'nın imkânlarına ve kripto paraya da naif bir şekilde güvensizlik beslediği anlaşılmaktadır. Öğrenciler, bölümüne ve kendisine yüksek düzeyde güvenmektedir. İlgili faktörlerin standart sapmalarının görece düşük olması öğrencilerin benzer kanaatler taşıdığını ortaya koymaktadır. Fakat Konya'ya güven kriptoaya güven faktörlerinin standart sapmalarının diğerlerine göre yüksek olması bu faktörlerde daha çeşitli kanaatlerin olduğunu göstermektedir. Kendine güven faktöründe ise standart sapmanın en düşük görülmesi öğrencilerin hemen hepsinin görece daha benzer kanaatlere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. Gelecek Kaygısı ve Güven Biçimleri

Hem güven biçimlerini ihtiva eden maddelerin hem de gelecek kaygısı maddelerinin ayrı ayrı iki ölçme aracı olduğu düşünülürse, bu ölçme araçları arasındaki ilişki kritik bir öneme sahiptir. Nitekim Tablo 6 ilgili araştırma hipotezlerini test etmek için oluşturulmuştur. Tablo 6'ya bakıldığında H₁, H₃, H₄, H₅, hipotezleri doğrulanırken H₂ yanlışlanmıştır.

Tablo 6: Gelecek Kaygısı ve Güven Faktörleri Arasındaki İlişkiler

	Gelecek Kaygısı	Konya'ya Güven	Ekonomiye Güven	Kriptoya Güven	Bölümüne Güven	Kendine Güven
Gelecek Kaygısı	1					
Konya'ya Güven	-,268**	1				
Ekonomiye Güven	-,298**	,396**	1			
Kriptoya Güven	,172**	-,181**	0,020	1		
Bölümüne Güven	-0,055	,135**	-0,047	-,137**	1	
Kendine Güven	,167**	0,027	-,195**	-0,075	,349**	1

* $p < ,05$. ** $p < ,01$

Tablo 6'ya bakıldığında gelecek kaygısı yüksek düzeyde olan gençlerin, bu duygu durumlarının, güven duygularıyla anlamlı ilişkisi olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonuçlarına göre, Konya'ya ve ülkenin ekonomisine güven arttıkça gelecek kaygısı anlamlı bir şekilde azalmaktadır. Buna karşın gelecek kaygısı arttıkça kriptoya güven ve kendine güven de artmaktadır. Elbette bu ilişkiler tam tersinden okunduğunda da geçerlidir. Tablo 6'da dikkat çeken diğer konu ise güven duygularının birbirleriyle ilişkisidir. Buna göre Konya'ya güvenme eğiliminde olanlar, ülkenin genel ekonomik atmosferine ve okumuş olduğu bölüme güvenme eğilimindedir. Konya'ya güvenmeme eğiliminde olanlar ise kripto paraya güvenmektedir. Bölümüne güvenenler ise güçlü bir şekilde kendine de güvenme eğilimindedirler.

Ele alınan değişkenler itibarıyla, gelecek kaygısı sadece güven biçimleri tarafından şekillendirilmemektedir. Burada kişilerin sahip olduğu birtakım meziyetler ve içinde bulunmuş olduğu sosyolojik koşullar gelecek tasavvurunu etkileyebilmektedir. Nitekim bunun en çarpıcı örneklerinden birisi de dil bilme düzeyidir.

Tablo 7: Yabancı Dil Bilme Düzeyi ile Gelecek Kaygısı Güven ve Yapısı Arasındaki İlişki

	Gelecek Kaygısı	Konya'ya Güven	Ekonomiye Güven	Kriptoya Güven	Bölümüne Güven	Kendine Güven
Yabancı Dil Bilme Düzeyi	-,094*	,046	,081*	-,016	,108**	,018

* $p < ,05$. ** $p < ,01$

Tablo 7'ye bakıldığında öğrencilerin yabancı dil bilme düzeyleri ile güven biçimleri ve gelecek kaygısı arasındaki korelasyonlar bulunmaktadır. Buna göre kişilerin yabancı dil bilme düzeyi arttıkça gelecek kaygısı azalmaktadır. Benzer şekilde yabancı dil bilenlerin, ülkenin genel ekonomisine güveni ve okumuş olduğu bölüme güveni de anlamlı bir şekilde artmaktadır. Burada dil bilme meziyetinin ayırt edici yönü ortaya çıkmaktadır.

3.3. Güven Rezervlerinin Yoğunlaştığı Sosyo-demografik Değişkenler

Öğrencilerin sahip olduğu güven rezervlerinin, bazı sosyo demografik değişkenler bakımından anlamlılık gösterip göstermediği önemli bir problem olarak görülmektedir. Bu durum hangi aktörlerin hangi noktada kendisini güvencesiz hissettiğinin anlaşılması ve buna bağlı olarak gelecek kaygısının hangi sosyolojik kümede yoğunlaştığının görülmesi adına önemlidir. Tablo 8 güven biçimleri ile anlamlılık ilişkisi sunan analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 8: Güven Rezervlerinin Yoğunlaştığı Sosyodemografik Değişkenler

Cinsiyet		n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Ekonomiye Güven	Kadın	331	1,80	0,75	-2,503	680	0,01
	Erkek	351	1,95	0,84			
Kriptoya Güven	Kadın	331	2,37	1,06	-6,389	680	0,00
	Erkek	351	2,93	1,20			
Bölümüne Güven	Kadın	331	4,09	0,89	2,411	680	0,01
	Erkek	351	3,91	1,02			
Memleketi							
Konya'ya Güven	Konyalı	381	2,67	1,02	2,043	680	0,04
	Konya Dışından	301	2,51	0,98			
Kriptoya Güven	Konyalı	381	2,56	1,12	-2,510	680	0,01
	Konya Dışından	301	2,78	1,22			
Bölümüne Güven	Konyalı	381	4,08	0,92	2,528	680	0,01
	Konya Dışından	301	3,89	1,01			
Kendine Güven	Konyalı	381	4,26	0,72	2,111	680	0,03
	Konya Dışından	301	4,13	0,84			
Üniversite türü							
Bölümüne Güven	Devlet Üniversitesi	464	3,94	0,98	-2,337	680	0,02
	Vakıf Üniversitesi	218	4,12	0,91			
İkinci üniversitesiniz mi?							
Bölümüne Güven	Okuyorum	83	3,49	1,03	-5,235	680	0,00
	Okumuyorum	598	4,07	0,93			
Kendine Güven	Okuyorum	83	3,95	0,98	-2,573	680	0,01
	Okumuyorum	598	4,24	0,74			
Öğrenim kredisi alıyor musunuz?							
Bölümüne Güven	Alıyorum	272	3,90	1,02	-2,111	680	0,03
	Almıyorum	410	4,06	0,92			
Kripto yatırım yapıyor musunuz?							
Kriptoya Güven	Evet	183	3,28	1,20	8,855	680	0,00
	Hayır	499	2,43	1,07			
Çevrenizde kripto yatırımcısı var mı?							
Kriptoya Güven	Evet	385	2,86	1,20	5,884	680	0,00
	Hayır	273	2,34	1,06			

Tablo 8'e bakıldığında ilk olarak güven duygularının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı görülmektedir. Bağımsız örneklemeler için yapılan t testi sonuçlarına göre erkekler kadınlara göre kriptoya [$\bar{x}=2,9$ ss=1,2] ve ülkenin genel ekonomisine [$\bar{x}=1,9$ ss=0,8] anlamlı bir şekilde daha çok güvenmektedirler ($p<0.05$). Buna karşın kadınlar okumuş olduğu bölüme [$\bar{x}=4,0$ ss=0,8] güven konusunda erkeklerden daha fazla skor ortalaması almışlardır ($p<0.05$).

Bazı güven durumlarının Konyalı olup olmama ile anlamlı ilişkileri mevcuttur. Nitekim tabloda verildiği üzere Konyalı öğrenciler okumuş olduğu bölüme [$\bar{x}=4,0$ ss=0,9], kendisine [$\bar{x}=4,2$ ss=0,7] ve Konya'ya [$\bar{x}=2,6$ ss=1,0] dışarıdan gelen öğrencilere nispetle anlamlı bir şekilde daha fazla güvenmektedir ($p<0.05$). Buna karşın dışarıdan gelen öğrencilerin de kripto paralara [$\bar{x}=2,7$ ss=1,2] daha çok güvenme eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır ($p<0.05$).

Tabloya bakıldığında vakıf ve devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin okumuş olduğu bölüme güvenme düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı anlaşılmaktadır ($p<0.5$). Buna göre vakıf üniversitesindeki öğrencilerin kendi bölümüne daha fazla güvendiği [$\bar{x}=4,1$ ss=0,9] dolayısıyla da bölümünü iş bulma noktasında daha fazla güvence olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Öte yandan ikinci üniversiteyi okuma durumunun kendine güvenle de ilişki içerisinde olduğu anlaşılmaktadır ($p<0.05$). Buna göre ilk üniversitesini okuyanlar [$\bar{x}=4,2$ ss=0,7], ikinci üniversitesini okuyanlara göre [$\bar{x}=3,9$ ss=0,9] kendine daha çok güven duymaktadır.

Tabloda öğrencilerin, öğrenim kredisi alma durumlarının bölümlerine güven ile olan ilişkisi de okunmaktadır. Buna göre kredi almayanların veya almayacak güçte olan öğrencilerin [$\bar{x}=4,0$ ss=0,9] bölümlerine daha fazla güvendiği anlaşılmaktadır ($p<0.05$). Öte yandan kripto yatırımı yapanlar [$\bar{x}=3,2$ ss=1,2], bu yatırımı yapmayanlara göre [$\bar{x}=2,4$ ss=1,0] kriptoya daha fazla güvenirken ($p<0.05$); çevresinde kripto yatırımı yapanların olduğunu söyleyenler [$\bar{x}=2,8$ ss=1,2], çevresinde bu türden bir yatırım yapmayanlara göre kripto paraya daha fazla güvenmektedir ($p<0.05$). Bununla beraber, kriptoya güvenen kişilerin başka değişkenlerle de anlamlı ilişkileri söz konusudur.

Tablo 9: Öğrencinin Yaşadığı Yere Göre Güven Eğilimleri

n, $\bar{x}$ ve ss değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup (İkametgâh)	n	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	SD	KO	F	p
Kriptoya Güven	Yurt	189	2,7919	1,1975	G. Ara.	14,836	2	7,418	5,486	0,004
	Ev (Aile Yanı)	397	2,5399	1,1377	G. İçi	918,145	679	1,352		
	Öğrenci Evi	96	2,9062	1,1962	Toplam	932,980	681			
	Total	682	2,6613	1,1704						
Puan	Grup (İkametgâh)	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	SD	KO	F	p
Kendine Güven	Yurt	189	4,2222	0,8567	G. Ara.	3,980	2	1,990	3,274	0,038
	Ev (Aile Yanı)	397	4,2502	0,7232	G. İçi	412,756	679	0,608		
	Öğrenci Evi	96	4,0243	0,8436	Toplam	416,736	681			
	Total	682	4,2107	0,7822						

Tablo 9'dan anlaşılabacağı üzere, ailesinin yanında yaşayanlar ($\bar{x}= 2,53$), yurttaki ($\bar{x}= 2,79$) ve öğrenci evinde ($\bar{x}= 2,90$) kalanlara göre kripto yatırımı daha az yapmaktadır ($p<0.05$). Bu durum öğrencilerin kripto yatırımcılığının riskli yönlerini aileden uzakken daha fazla aldığını ortaya koymaktadır. Tablodaki bir diğer değişken ise öğrenci evinde kalanları ailesinin yanında kalanlara nispetle kendine olan güvenidir. Burada ailesinin yanında kalanların ($\bar{x}= 4,25$) öğrenci evinde kalanlara göre ($\bar{x}= 4,02$) kendine daha fazla güvendikleri görülmektedir ($p<0.05$). Bu durum ailesinin sadece ekonomik sermaye değil, beşerî sermaye açısından da öğrencilere bir rezerv kaynağı olduğunu göstermektedir.

3.4. Güven Duygusunun Güvenceye Dönüşmesi ve Gelecek Kaygısını Biçimlendirmesi

Yukarıdaki analizler, gelecek kaygısı ile çeşitli türden güven duyguları arasındaki *anlamlılık ilişkilerini* ortaya koymuştur. Ancak korelasyon analizi ile yapılan çıkarımların hiçbirisi, güven duygularının gelecek kaygısını belirlediğini göstermemektedir. Çünkü korelasyon analizi iki değişken arasında bir ilişki olup olmadığını bir başka ifade ile değişkenlerin beraber hareket edip etmediğini anlamak için yapılmaktadır (Neuman, 2017). Ama bir değişkenin diğerini etkileme gücünü anlamak için regresyon analizine ihtiyaç vardır (Hinton, McMurray, & Brownlow, 2014).

Söz konusu güven biçimlerinin gelecek kaygısını ne ölçüde biçimlendirdiğini ortaya koymak adına, Tablo 10'da sonuçları raporlanan çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Tabloya bakıldığında, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısının çeşitli türden güven duygularıyla açıklanıp açıklanmadığını gösteren bir regresyon modeli⁴ görünmektedir. Buna göre kişinin

⁴ Çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin temel varsayımların sağlandığı görülmüştür. Bu doğrultuda, tamamı sürekli değişkenlerden oluşan veriler üzerinde gerçekleştirilen çarpıklık ve basıklık analizleri sonucunda, tüm değişkenlerin değerlerinin -1,5 ile +1,5 aralığında yer aldığı tespit edilmiş; bu durum verilerin normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca, modelde çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) sorununa rastlanmamıştır. Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları -0,298 ile

“Konya’ya”, “Ekonomiye”, “Kriptoya”, “Bölümüne” ve “Kendine” güven duyması; “Gelecek Kaygısı” anlamlı bir şekilde yordamaktadır [Düzenlenmiş $R^2 = ,156$; $p=0.00<0.05$]. Diğer bir ifadeyle bu 5 değişken, kişilerin gelecek kaygısının arkasındaki gözlenen değerlerdir. Bu noktada gençlerin gelecek kaygısının altındaki motivasyonların nispeten açıklandığını ifade etmek mümkündür.

Tablo 10: Gelecek Kaygısının Açıklayıcı Değişkenleri

	B	SH	β	P	Tolerance	VIF
Sabit	3,54	0,25		0,00	,788	1,270
Konya'ya Güven	-0,13	0,03	-0,15	0,00	,794	1,260
Ekonomiye Güven	-0,24	0,04	-0,21	0,00	,946	1,057
Kriptoya Güven	0,12	0,02	0,15	0,00	,854	1,172
Bölümüne Güven	-0,08	0,03	-0,08	0,02	,843	1,187
Kendine Güven	0,20	0,04	0,170	0,00	,788	1,270
R=,403	$R^2=0,162$	Düzenlenmiş $R^2=156$		Tahmin. SH= 0,856	R^2 Değişim= 0,162	$P<0,001$

Tablo 10’da Düzenlenmiş R^2 ’ye bakıldığında 0,156 rakamı görülmektedir.⁵ Bu rakam, bağımsız değişkenlerin (Konya’ya Güven, Ekonomiye Güven, Kriptoya Güven, Bölümüne Güven ve Kendine Güven) hep beraber bağımlı değişkendeki değişimin %15,6’sını açıklamaktadır. Normal şartlarda % 15,6’lık bir oran düşük görünse de gelecek kaygısı gibi kompleks bir fenomenin 5 boyutunun tespit edilmesi oldukça değerlidir. Öte yandan tabloda her bir bağımsız değişkenin -ayrı ayrı- gelecek kaygısını ne düzeyde ve ne yönde açıkladığı da görülmektedir. Çoklu regresyon modelinde değişkenlerin ayrı ayrı yordama gücünü anlamak için B katsayılarına bakılması gerekmektedir. Bağımsız değişkenlerin B katsayısının işaretleri, ilgili değişkenlerin gelecek kaygısını pozitif yönde mi yoksa negatif yönde mi etkilediğini ortaya koymaktadır.

B katsayılarına göre öğrencilerin *Konya’ya* ($B=-0.13$), *Ekonomiye* ($B=-0.24$) ve *Bölümüne Güveni* ($B=-0.08$) gelecek kaygısını azaltmaktadır ($p<0.05$). *Kendine Güven* ($B=0.20$) ve *Kriptoya Güven* ($B=0.12$) değişkenleri ise gelecek kaygısını artırmaktadır ($p<0.5$). B rakamlar üzerinden bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni ne ölçüde etkilediğini, tek tek analiz etmek de mümkündür. Buna göre katılımcıların 5’li likert tipi ölçeklerle Konya’ya Güven faktörünün yargılarına verdikleri cevabın ortalama 1 puan artması, Gelecek Kaygısı yargılarına verilen cevapların 0,13 puan azalmasına neden olmaktadır. Aynı şekilde Ekonomiye Güven, gelecek kaygısını ortalama 0,24 puan, Bölümüne Güven de 0,08 puan azaltmaktadır. Buna karşın kişilerin kendine güveni artınca, gelecek kaygısı 0,20 puan; kriptoya güveni de 0,12 puan artmaktadır. Bütün bu değişkenlerin etkisinden arındırılmış bir gelecek kaygısının 5’li likert tipi bir ölçek skalasında, 3,54 olacağı görülmektedir (Sabit B). Tablo 5’ten de hatırlanacağı üzere gelecek kaygısından katılımcıların aldığı skor ortalaması 3,57 oranında karşımıza çıkıyordu.

0,396 arasında değişmekte olup, bu değerler yüksek düzeyde bir ilişkiyi işaret etmemektedir. Varyans Enflasyon Faktörü (VIF) değerlerinin 1,057 ile 1,1270 arasında; tolerans değerlerinin ise 0,788 ile 0,946 arasında olduğu belirlenmiştir. Uç değerlerin varlığı Cook’s Distance değerleri üzerinden incelenmiş, değerlerin 0,000 ile 0,050 arasında sınırlı kalması nedeniyle uç değer içermediği sonucuna ulaşılmıştır. Regresyon modeline ilişkin artıkların normal dağılım gösterdiği hem histogram grafiği hem de Normal P–P plot analizleri aracılığıyla doğrulanmıştır. Saçılım diyagramı incelendiğinde, hata terimlerinin varyansının sabit olduğu, yani eşvaryanslılık (homoscedasticity) varsayımının sağlandığı gözlemlenmiştir. Son olarak, hata terimlerinin birbirinden bağımsız olduğu belirlenmiş; Durbin-Watson katsayısının 1,871 olması bu varsayımı desteklemiştir.

⁵ R^2 aynı zamanda açıklanan varyans yüzdesini gösterse de çoklu regresyon analizinde R^2 ’ye değil düzenlenmiş R^2 ’ye bakılmaktadır.

4. Tartışma

Son yıllarda açılan üniversite sayısında ciddi bir artış olmuştur (YÖK, 2022a). Bu durum tüm insani alanlarda olduğu gibi eğitimin piyasalaşmasına ve bir meta olarak alınıp satılmasına hizmet etmiştir (Harvey, 2015). Yeni üniversitelerde kabul gören standart prosedürler ve değerler, üniversitelerin aynılaşmasına neden olmuş ve artık üniversiteler, ayırt edici niteliğini büyük oranda kaybetmiştir (Acer & Güçlü, 2017). Gereğinden fazla sayıda insan yetiştirilmesi (Erdem & Tuğcu, 2012); olmayan ya da olamayacak işler için eğitim verilmesi (Sennet, 1999); piyasanın aktörlerden sürekli daha fazla şey talep etmesi (McKinsey & Company, 2020); iş bulmayı engelleyen ücretler, alt ölçekli işler, yetersiz eğitim ve kötü ekonomik koşullar gibi yapısal hususların yanında (Hess, Petersen, Mortimer, 2010), güvencesizlik (Temiz, 2004), esneklik (Ekiz Ataşer, 2022) ve belirsizlik (Walker, 1978) gibi nedenler, öğrencilerin işsizlik özelinde gelecek kaygısı beslemeye başlamıştır. Bu türden sebepler, gençleri önceki kuşaklara göre daha kırılgan hâle getirmiş (Kaya Erdoğan, 2021), neoliberal ekonomi modelinin daha güvencesiz toplumlar yaratmaya eğilimli olduğunu göstermiştir (Standing, 2017). Ayrıca yaş, cinsiyet, diploma türü gibi kırılmaları da içeren farklı dinamikler gençlerin işsizlik kaygısı yaşamasına zemin hazırlamıştır (Pelek, 2022). Eğitimle kazanılan becerilerin istihdam alanlarıyla uyumlu olmaması, artık öğrencilerin iş piyasasına girmemek için eğitimlerini daha fazla uzatmasına neden olmaya başlamıştır (Madoui, 2015).

Son zamanlarda Türkiye’de işsizlik tartışmalarının orta yaş işsizliğinden genç işsizliğine doğru kayması ve genç işsizliğinin dikkat çekici bir şekilde yükselmesi,⁶ küresel çapta olduğu gibi (Loprest, Spaulding, & Nightingale, 2019) gençlerin geleceğe dair iyimser bir tabloyu hayal etmesini gittikçe zorlaştırmaktadır. Nitekim Türkiye özelinde yükseköğretim mezunlarının işsizliği 2019’da tepe noktasında ulaşmış; artık gençlerin önemli bir kısmı fabrika, mağaza, büro gibi yerlerde çalışmaya yönelmiştir (Apaydın, 2020). İşsizliği gizlemek için yükseköğretimin teşvik edilmeye başlanması (Erdem & Tuğcu, 2012) ve neoliberal sistemin kendine has sorunları, gençlerin geleceğe bakışını önemli ölçüde dönüştürmüştür (Lüküslü, 2020). Ancak yine de yapılan çalışmalar, gençlerin geleceğe bakışlarının onların içinde bulundukları sosyolojik koşullara göre değişebildiğini ortaya koymuştur (Kaya ve Göktolga, 2014). Kendince bir güvencesi veya meziyeti olanlar, diğerlerine nispetle hemen her dönemde gelecek kaygısını daha az yaşamışlardır (Şanlı ve Saraçlı, 2015; Hammad, 2016). Nitekim bütün olumsuz dinamiklere rağmen, gençlerin en azından bir kısmını koruyan çeşitli güvenlik sistemleri her zaman var olmuştur (Çelik, 2008 & Bora A., 2021).

Bu araştırmada diplomalı işsizlik kaygısı altında ifade edilen kaygı biçiminin, gençler arasında yaygın olduğu görülmüştür. Üstelik hem daha önceki çalışmalarla (Akgün Güdücü & Özerk, 2022; Pelek, 2022) örtüşen bazı veriler elde edilmiş hem de bu çalışmaların merkeze almadığı özgün birtakım değişkenlerin, diplomalı işsizlik kaygısı ile olan ilişkisi ortaya çıkarılmıştır. Araştırma bulgularına göre cinsiyete dayalı bir gelecek kaygısından söz etmek mümkün değildir. Bu sonuç önceki bazı çalışmalarla da uyumludur (Uzun & Tezer, 2008). Öte yandan vakıf üniversitelerindeki öğrencilerin daha az kaygılı olduğunu söyleyen çalışmalara (Tektaş, Pala, & Kılıç, 2014) rağmen, bu çalışmada gelecek kaygısı ve üniversite türü arasında herhangi bir farklılık bulunamamıştır. Bu durumun Konya’da örnekleme dâhil edilen vakıf üniversitesinin kimliği ve öğrenci niteliği ile alakalı olması muhtemeldir. Pek çok çalışmada olduğu gibi (Akgün

⁶ Bkz. <https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/youth-employment/lang--en/index.htm>

Güdücü & Özerk, 2022) bu çalışmada da demografik değişkenlerle gelecek kaygısı arasında kararlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak araştırmanın özgün değişkeni olan güven biçimleri ve gelecek kaygısı arasında ciddi ilişkiler ortaya konulmuştur.

Kentlerde ne kadar istihdam alanı açıldığı, mekânın sunduğu imkânlar ve mekânın yarattığı sınırlamalar ile mezun işsizliği yakından ilişkili görünmektedir. Coğrafi şartların ve yaşanan kentin sahip olduğu iş gücü piyasasının, işsizliği belirlediğine dair pek çok çalışma mevcuttur (Akgün Güdücü & Özerk, 2022; Taşçı & Özdemir, 2006; Korkmazer, 2020). Uygun işlerin arzının yetersiz olması, yerel düzlemde işsizlik oranlarını yükseltmektedir (Morrison, 2005). Bu anlamda iş bulma ümidi ile yaşanan mekânın ekonomik gerçekliği yakından ilişkilidir. Bugün sadece küresel kentlerde değil Konya’da olduğu gibi yerel istihdamda sektörler, firmalar istihdam konusunda küresel neoliberal politikalarla uyum çabasında olduğu için ailenin veya okulun verdiği o güçlü sığınak görevini görmemektedir.

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre gelecek kaygısı yaşayan öğrenciler, Konya’ya ve ülkenin genel ekonomisine daha az güvenme eğilimindedirler. Ancak genel olarak tüm öğrencilerin yaşadığı şehre güveni düşükken, Konyalı öğrencilerin diğerlerine nazaran şehre daha fazla güvendiği, hatta bununla bağlantılı olarak bölümüne ve kendine de güvendiği görülmektedir. Bu durum Konyalıların sosyal sermaye rezervini ve hemşerilik bağlarını bir güvence olarak algıladıklarını ortaya koymaktadır. Nitekim Konya’da yapılan önceki çalışmalar, bu çıkarımı teyit eder niteliktedir (Aydemir, 2011; Topcuoğlu & Eroğlu, 2013). Sosyal sermaye ve hemşerilik bağları aynı zamanda gençlerin yaşadığı yere yakın bir yerde, istihdamı beklemesine neden olmaktadır. Konya’daki öğrencilerin önemli bir kısmının Konyalı olduğu göz önüne alındığında (YÖK, 2022c), şehre olan güveninin dışarıdakilere göre yüksek çıkması anlaşılabilir bir durumdur. Burada Konya ile ailenin de bir güvence olarak görüldüğü aşîkârdır (Bora, A., 2021). Aile ve okul gibi çok güçlü sığınaklarda yetişen gençler, istihdamda da bu korunaklı hayatı sosyal sermayelerinin gücüne bağlı olarak yine ailesinin yanında devam ettirmek istemektedir. Ailelerinden gelen sosyal sermaye kişisel vasıflarını, donanımlarını harekete geçirmelerine yardımcı olmakta ve iş bulma süreçlerinde kilit bir rol oynamaktadır.

Bilhassa vakıf üniversitesinde okuyan öğrenciler arasında, Konyalı öğrenci daha fazladır ve bu öğrenciler, sosyal sermaye rezervlerine bağlı olarak bölümüne daha fazla güvenmektedirler. Araştırmada kredi almayan, Konyalı olup vakıf üniversitesinde okuyan ve görece daha iyi ekonomik imkânlara sahip olan bu öğrencilerin, okumuş olduğu bölüme daha fazla güvenmesi, ekonomik sermayenin gücünü ortaya koymaktadır. Bu durum önceki çalışmalarda da bulunduğu üzere ekonomik sermayenin öğrencilere tedrici bir rahatlık sağladığını göstermektedir (Tektaş, Pala, & Kılıç, 2014). Sosyal ve ekonomik sermayenin eksikliği ise beşerî sermayenin harekete geçirilmesini zorlaştırmaktadır. Şehir dışı veya yurt dışında staj bulmak, deneyim için gönüllü çalışma imkânına sahip olmak bir ayrıcalık olabildiği gibi bu gibi imkânların eksikliği öğrenciler için endişe vericidir. Sosyal sermaye gibi ayırt edici kazanımlar olmadığında, üniversite öğrencileri, güvencelerini sadece üniversiteye devam ederek kazanmaya yönelmektedirler (Lehmann, 2019). Fakat bu çalışmada yandal veya çift anadal yapmanın hatta ikinci üniversiteyi okumanın öğrencinin güven veya güvence duygusuna herhangi olumlu bir etki etmediği ortaya çıkmıştır. Hatta ikinci üniversitesini okuyan kişiler, ilk üniversitesini okuyanlara göre okuduğu bölüme anlamlı bir şekilde daha az güven duymaktadır. Öyle görünüyor ki ilk üniversiteden sonra iş bulamamak, kişinin hem bölümüne hem de formel eğitimin kendisine karşı bir güvensizlik duymasına neden olmaktadır. Yapılan çalışmalar bu

türden bir durumun, siyasal sisteme olan güveni de tahrip ettiğini ortaya koymaktadır (Serdar, Baştürk, Arabacı, & Baştaymaz, 2013).

İkinci üniversitenin kişinin kendine güvenini ve dolayısıyla beşerî sermayesini yıprattığı çok açık bir şekilde görülmektedir. Bu oldukça ilginç bir sonuçtur. Çünkü ikinci üniversitenin kişinin kendine güvenini tahkim etmesi, gelecek kaygısını azaltması ve güven düzeylerini etkilemesi beklenirdi. Bu sonuç eğitimin tek başına yeterli olmadığını, hatta başka türden güvencelerin daha önemli hâle gelebildiğini iddia eden Bourdieu ve Passeron'un (2015b) teorisini desteklemektedir. Ancak buna rağmen öğrencilerin dil bilme düzeylerinin gelecek kaygısı ile negatif yönlü bir ilişki sergilediği görülmüştür. Bu durum ele alınan değişkenler itibarıyla, en fazla konfor sağlayan eğitim meziyetinin dil olduğunu göstermektedir. Hatta diğer eğitim vasıflarının gelecek kaygısını azaltmakta çok da bir öneminin olmadığını göstermektedir. Öte yandan öğrenciler için bir güvence niteliğinde olan bir diğer değişken de kripto paralardır. Son zamanlarda dikkat çekici bir şekilde artan kripto yatırımlar (Bezirgan, 2024)⁷, bu çalışmada bir sosyalleşme ürünü olarak bulunmuş ve öğrencilerin bunu çevresinden öğrendiği açık bir biçimde ortaya çıkarılmıştır. Bu bulgu daha önce ortaya konulan sonuçlarla uyum içerisindedir (Aghasoy & Kazaz, 2023). Öte yandan kripto paraya güven, kişinin yaşadığı yer ile anlamlı bir ilişki içerisindedir. Ailesinin yanında yaşayanlar yurtdışı veya öğrenci evinde kalan öğrencilere göre kripto yatırımını daha az yapmaktadır. Bu durum öğrencilerin kripto yatırımcılığının riskli yönlerini aileden uzakken daha fazla göğüsleyebildiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın diğer önemli bulgusu ise öğrenci evinde kalan kişilerin, ailesinin yanında kalanlara nispetle kendine daha az güven duymasıdır. Öyle görünüyor ki ailesinin yanında kalan öğrenciler sadece ekonomik sermaye açısından değil, beşerî sermaye açısından da desteklenmektedirler. Bu durum ailenin en güçlü sigorta olduğuna dair iddiayı destekler niteliktedir (Çelik, 2008; Bora, A. 2021). Son olarak araştırmada ele alınan 5 farklı güven duygusunun, diplomalı işsizlik kaygısını yansıtan, gelecek kaygısını %15,6 oranında yordadığı görülmektedir. Araştırmanın yapıldığı örneklem içerisinde, yaşadığı kente güven (i), ülkenin genel ekonomisine güven (ii) ve okumuş olduğu bölüme duyulan güven (iii) gelecek kaygısını anlamlı bir şekilde azaltmaktadır. Üstelik korelasyon analizinde bölümüne güven faktörünün gelecek kaygısına herhangi bir anlamlı etkisi olmazken, çoklu regresyon analizinde kendine bu faktörün de gelecek kaygısını azaltma gücünü elde etmiştir. Bu durum bölümüne güven faktörünün ancak başka türden güvenler devreye girdiğinde iş gördüğünü ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle, yaşadığı kente ya da ülkenin genel ekonomisine güvenmeyen bir kişi, bölümüne güvence bile bunun gelecek kaygısını azaltma gibi bir etkisi olmamaktadır. Öte yandan kripto paralara güven (iv) ve kendine güven (v) gibi değişkenler de bu kaygıyı artırmaktadır. Kendine güven faktörünün bu kaygıyı artırma sebebi, bu faktördeki maddelerin hem kendine güveni hem de kendi alanlarında çalışabilme iradesini göstermesinde aranmalıdır. Buna göre kendi alanında çalışma arzusu olan ve bu noktada kendine güvenen öğrencilerin gelecek kaygısı artmaktadır. Çünkü bu istek Türkiye şartlarında zor denilebilecek bir hayali yansıtmaktadır (Apaydın, 2020). Ancak ne iş olsa yapma eğilimi taşıyanların gelecek kaygısının daha az olduğu anlaşılmaktadır.

⁷ Bkz. https://kamuexpress.com/dosyalar/files/genckonfed-antetli-26042021_3%2C.pdf

5. Sonuç

Bu çalışmada gençlerin önemli bir kısmının gelecek kaygısı taşıdığı görülmüştür. İlaveten, ülkenin genel ekonomisine neredeyse hiç güvenilmediği, Konya'nın imkânlarına ve kripto paraya da naif bir şekilde güvenildiği anlaşılmıştır. Buna karşın öğrencilerin, okuduğu bölüme ve kendisine dikkat çekici bir oranda güvendiği ortaya çıkmıştır. Çalışmada ele alınan güven biçimlerinin, öğrencilerin mezun olduktan sonra işsiz kalma endişesi ile anlamlılık sergilediği net bir şekilde açığa çıkarılmıştır. Çünkü bu güven biçimlerinin hemen her öğrenci için gelecek güvencesine dönüştüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla pek çok sosyal sermaye araştırmasında belirtildiği gibi güven, toplumsal aktörlerin hayata tutunma pratikleri açısından işlevsel bir araç olarak benzer bir durum karşımıza çıkmıştır. Ne var ki bu güven rezervlerinin araştırmaya dâhil olan her bir genç için eşit düzeyde dağıtıldığından bahsetmek mümkün değildir. Güvenebileceği veya sığınabileceği dayanışmacı bir yapının içerisinde olan gençler, daha az gelecek kaygısı taşımaktadır. Nitekim yaşadığı şehrin koşullarına ve ülkenin genel ekonomisine güvenen öğrenciler, daha az gelecek kaygısı yaşamaktadır. Bu da yaşanan şehrin mekânsal şartlarının yanında bölgede ne kadar istihdam alanı ve uygun işlerin olduğu ile yakından ilişkilidir.

Küresel emek piyasasının artık yereli de etkilediği kabul edildiğinde, yaşanan kentlerin özellikleri, iş bulma durumunu ve gelecek kaygısını belirleme konusunda öne çıkmaktadır. Bu noktada gençlerin kendi okudukları bölüme uygun bir iş bulma ümidinin, Konya'da pek olmadığı anlaşılmaktadır. Yaşanılan kentin ücret bağlamında istihdam yapısının asgari ücret eksenli bir özellik göstermesi, buraya olan güveni başka bir noktadan zedelemektedir. Her ne kadar Konyalı öğrencilerin dışarıdakilere göre, şehre olan güveni yüksek çıksa da Konyalı öğrenciler arasında da şehre olan güvenin düşük çıktığı görülmüştür. Anadolu sermayesinin önde gelen şehirlerinden olan ve önemli oranda esnek üretimle, ihracat yaparak yükseldiği görülen bu şehir için söz konusu sonuç oldukça manidardır. Diğer yandan Konyalı öğrencilerle dışardan gelen öğrencilerin kendine ve bölümüne güvenmesi ve gelecek kaygısının farklı çıkması da yine yerellelikle ilişkilidir. Aile güvencesine sahip olmak, Konyalı olup Konya'da okumak öğrencilerin güven düzeylerini ve dolayısıyla gelecek kaygılarını daha olumlu yönde etkilemektedir. Burada Konyalı öğrencilerin bölümüne ve kendisine olan güvenin arkasında da yerel bağların sağladığı güvence yer almaktadır. İstihdama yönelik olası krizlerde, bu bağların bir sigorta işlevi gördüğü anlaşılmaktadır. Bu durum Türkiye'de yerel dayanışmacılığın koruyucu bir rolünün olduğunu göstermektedir. Nitekim vakıf üniversitesinde okuyan ve çoğunlukla sanayici bir aileden gelen bu öğrencilerin, devlet üniversitesinde okuyan öğrencilere göre bölümlerine çok daha fazla güvenmesi de bu gerekçe ile açıklanabilecek niteliktedir. Okurken aile güvencesine sahip olan ve hem sosyal sermaye rezervi bakımından hem de sosyo-ekonomik olarak diğerlerinden - görece- daha iyi olan bu gençler, iş bulma sürecinde daha az kaygı yaşamaktadırlar.

Ekonomik güven biçimlerinden biri hâline gelen kripto yatırımlar, üzerinde durulması gereken sonuçlardan biridir. Araştırmada kripto yatırım yapma eğilimi gösteren ve kriptoya güvenen öğrenciler daha fazla gelecek kaygısı yaşamaktadırlar. Kripto paraya olan yönelimin daha çok başka şehirden gelen öğrencilerde olması ve bu öğrencilerin genel olarak erkek, gelecek kaygısı yaşayan ve bölümüne güvenmeyen kişiler olması, söz konusu eğilime dair sosyolojik bir gerçekliği ortaya koymaktadır. Bu durum kripto yatırım yapma eğiliminin bir çaresizlik emaresi olarak okunmasına imkân tanımaktadır. Başka bir ifadeyle burada kriptoya olan güven, gelecek kaygısını değil; gelecek kaygısı kriptoya olan güveni belirliyor görünmektedir. Bütün bu verilere

rağmen gelecek kaygısını sadece güvenceler değil, öğrencilerin okurken kazandıkları donanımlar da belirleyebilmektedir. Üniversite sayılarının ve bölümlerinin artmasına ve homojenleşmesine bağlı olarak, öğrencilerin bu “kalabalık kitle” içinden sıyrılmasında, bilhassa yabancı dil bilmek ön plana çıkmaktadır. Eğitimle ilgili diğer değişkenler gelecek kaygısını anlamlı bir şekilde azaltmazken, yabancı dil bilmek ayırt edici bir vasıf olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencinin sosyal ve kültürel sermayesini biçimlendirmesinde, yerel ve küresel ölçekte hareket etmesinde, staj hareketliliğinde bulunmasında ama özellikle de iş bulmasında yabancı dil bilmek, önemli görülmektedir. Bütün bu güvenceler ve vasıflar gençlerin gelecek kaygısını biçimlendirebilmektedir. Ama neoliberal esnek düzenlemeler yerelde de eskisi kadar güveni ve güvenceleri güçlü kılmamaktadır. Bu durum her bir gencin gelecek kaygısından kurtulmak adına bir güven arayışına girmesine neden olmaktadır.

Kaynakça

- Acer, K. K., & Güçlü, N. (2017). Türkiye'de yükseköğretimin genişlemesi: Gerekçeler ve ortaya çıkan sorunlar. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(1), 28–38.
- Aghasoy, G., & Kazaz, P. (2023). Understanding the motivation of Generation Z youth to invest in crypto assets in Turkey: A qualitative research. In D. Köse (Ed.), *International research in social, humanities and administrative sciences* (pp. 464–478). Ankara: Platanus Publishing.
- Akgün Güdücü, S., & Özerk, H. (2022). Türkiye'de üniversite öğrencilerinin gelecek kaygılarıyla ilintili olarak 1996–2020 yılları arasında yapılan araştırmaların incelenmesi ve değerlendirilmesi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(6), 748–769.
- Alaosman, F. B. (2019). *Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı ve başa çıkma yöntemleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa, Kıbrıs.
- Apaydın, Ç. (2020). Türkiye'de gençlerin yükseköğretimden ve lisansüstü eğitimden işe geçiş süreçlerinin yıllara göre değişimi. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 219–232.
- Arıkan, R. (2013). *Anketler ve anket soruları*. Ankara: Nobel.
- Ateş, S. S. (2019). Anxiety of unemployment before the graduation: Research on university students in the aviation departments. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 3(5), 165–174.
- Aydemir, M. A. (2011). *Sosyal sermaye, topluluk duygusu ve sosyal sermaye araştırması*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Bezirgan, E. (2024). Cryptocurrency interest in geographical regions with high unemployment rates. *Pressacademia Procedia*, 18(1), 6–11. <https://doi.org/10.17261/pressacademia.2023.1844>
- Bora, A. (2021). Aile: En güçlü işsizlik sigortası. In T. Bora et al. (Eds.), *"Boşuna mı okuduk?" Türkiye'de beyaz yakalı işsizliği* (pp. 117–140). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bora, T. (2021). Beyaz yakalıların iş bulma ve geçinme stratejileri. In T. Bora et al. (Eds.), *"Boşuna mı okuduk?" Türkiye'de beyaz yakalı işsizliği* (pp. 203–258). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (2015a). *Yeniden üretim: Eğitim sistemine ilişkin bir teoremin ilkeleri* (A. Sümer, L. Ünsaldı & Ö. Akkaya, Çev.). Ankara: Heretik Yayınları.
- Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (2015b). *Varisler: Öğrenciler ve kültür* (L. Ünsaldı & A. Sümer, Çev.). Ankara: Heretik Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (32), 470–483.
- Çelik, K. (2008). 'My state is my father': Youth unemployment experiences under the weak state welfare provisions of Turkey. *Journal of Youth Studies*, 11(4), 429–444. <https://doi.org/10.1080/13676260802106191>
- David, W. (1978). The problems of graduate employment. *Paedagogica Europaea*, 13(1), 71–88.
- Ekiz Ataşer, İ. (2022). *Çalışma yaşamı, toplumsal belirsizlik ve risk: Türkiye örneği*. Ankara: Orion Akademi.
- Ekizoğlu, Ö. (2023). The effect of faculty of sports sciences students' unemployment concerns on academic self-efficiency. *Journal of Education and Recreation Patterns*, 4(1), 31–45.
- Erdem, E., & Tuğcu, C. (2012). Higher education and unemployment: A cointegration and causality analysis of the case of Turkey. *European Journal of Education*, 47(2), 299–309.
- Fergusson, D. M., Boden, J. M., & Horwood, L. J. (2007). Recurrence of major depression in adolescence and early adulthood, and later mental health, educational and economic outcomes. *The British Journal of Psychiatry*, 191(4), 335–342.
- Field, J. (2008). *Sosyal sermaye* (B. Bilgen & B. Şen, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gençliğe kripto para hakkında sorduk. (2023). Erişim Tarihi: 25.07.2025. <https://genckonfed.org/genclige-kripto-para-hakkinda-sorduk> adresinden erişilmiştir.
- Geylani, M., & Çirış Yıldız, C. (2022). "Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği"nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (8), 284–300.
- Hammad, M. A. (2016). Future anxiety and its relationship to students' attitude toward academic specialization. *Journal of Education and Practice*, 7(15), 54–65.
- Harat, F. A., & Taher, M. H. (2023). Unemployment anxiety among university students. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 23(2), 232–239.

- Harvey, D. (2015). *Neoliberalizmin kısa tarihi*. (A. Onocak, Çev.). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Hess, L., Petersen, A., & Mortimer, J. (2010). Youth, unemployment and marginality: The problem and the solution. In A. Petersen & J. Mortimer (Eds.), *Youth unemployment and society* (pp. 3–33). England: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511664021.001>
- Hinton, P. R., McMurray, I., & Brownlow, C. (2014). *SPSS explained*. New York: Routledge.
- International Labour Organization (ILO). (2020). *Youth employment*. Erişim Tarihi: 08.09.2023. <https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/youth-employment/lang--en/index.htm> adresinden erişilmiştir.
- Israel, G. D. (1992). *Determining sample size* (Fact Sheet PEOD-6, pp. 1–5). Florida: University of Florida.
- İŞKUR. (2023). *İstatistik yıllıkları: İşsizlerin öğrenim durumuna göre dağılımı*. Konya. Erişim tarihi: 08.07.2023.
- Kaya Erdoğan, E. (2021). *"Bayağı kalabalığız: Üniversiteli işsizliği"*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kaya, M., & Göktolga, Z. (2014). Üniversite öğrencilerinin gelecek beklentisinin yapısal eşitlik modeli ve CHAID analizi ile belirlenmesi: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF öğrencilerine yönelik bir uygulama. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 127–139.
- Korkmazer, F. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı algılarının incelenmesi. *Business Economics and Management Research Journal*, 3(2), 141–152.
- Kutlu, Ş. Ş., Çetinbakış, M., & Kutlu, M. (2019). Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir uygulama. *Ekev Akademi Dergisi*, (78), 511–522.
- Kuyu, B., & Canpolat, B. (2022). Yarının ve sonraki günlerin kaygısı: Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı. In 6. *Uluslararası Akademik Öğrenci Çalışmaları Kongresi* (pp. 161–168). İstanbul: Güven Plus.
- Lehmann, W. (2019). Forms of capital in working-class students' transition from university to employment. *Journal of Education and Work*, 32(4), 347–359. <https://doi.org/10.1080/13639080.2019.1617841>
- Loprest, P., Spaulding, S., & Nightingale, D. S. (2019, December). Disconnected young adults: Increasing engagement and opportunity. *RSF: The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences*, 5(5), 221–243. <https://doi.org/10.7758/RSF.2019.5.5.11>
- Lüküslü, D. (2020). İmtiyazlı bir kitleden işsizler ordusuna: Değişen gençlik algısı. *Alternatif Politika*, 12(2), 336–352.
- Madoui, M. (2015). Unemployment among young graduates in Algeria: A sociological reading. *Open Journal of Social Sciences*, 3(11), 35–44. <https://doi.org/10.4236/jss.2015.311006>
- Mamun, M. A., et al. (2020). Financial threat, hardship and distress predict depression, anxiety and stress among the unemployed youths: A Bangladeshi multi-city study. *Journal of Affective Disorders*, 276, 1149–1158.
- McKinsey & Company. (2022). Future of work: Turkey's talent transformation in the digital era – Executive summary. Erişim Tarihi: 14.10.2022. <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/the-future-of-work-in-turkey> adresinden erişilmiştir.
- Morrison, P. S. (2005). Unemployment and urban labour markets. *Urban Studies*, 42(12), 2261–2288. <https://doi.org/10.1080/00420980500332031>
- Neuman, W. L. (2017). *Toplumsal araştırma yöntemleri I*. (S. Özge, Çev.). Ankara: Yayın Odası.
- Pelek, S. (2022). Türkiye'de diplomalı işsizlik: İşsiz üniversite mezunlarının iş piyasası örüntüleri. *Journal of Management and Economics Research*, 20(1), 247–270.
- Sakin Özen, N., Ercan, İ., İrgil, E., & Sığırlı, E. (2010). Anxiety prevalence and affecting factors among university students. *Asia Pacific Journal of Public Health*, 22(1), 127–133.
- Salahuddin, N. F., Mahpar, M., & Ishak, M. F. (2023). The relationship between employability skill and job mismatch towards graduates' unemployment. *Information Management and Business Review*, 15(3), 96–104.
- Sennett, R. (1999). *Yeni kapitalizm*. (M. Gökçen, Dü.). Defter, (31–45).
- Serdar, A., Baştürk, Ş., Arabacı, Ö., & Baştaymaz, T. (2013). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik riski, kariyer beklentileri ve siyasal marjinalleşme. *Journal of Social Policy Conferences*, 64–65, 1–34.
- Standing, G. (2017). *Prekarya: Yeni tehlikeli sınıf* (E. Bulut, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Şahin, Ç. (2010). Verilerin analizi. R. Y. Kınal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 181–217). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Şanlı, T., & Saraçlı, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin gelecek beklentileri üzerinde etkili olan faktörlerin analizi. *KAÜ İİBF Dergisi*, 6(11), 25–26.
- Şimşek, A. (2018). Araştırma modelleri. A. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (ss. 80–106). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Taşçı, M., & Özdemir, A. R. (2006). Trends in long-term unemployment and determinants of incidence of long-term unemployment in Turkey. *Journal of Economic and Social Research*, 7(2), 1–33.
- Tayfun, A. N., & Korkmaz, A. (2016). Üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 534–558.
- Tektaş, N., Pala, S., & Kılıç, S. (2014). Devlet ve vakıf meslek yüksekokulu öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (182), 169–186.
- Temiz, H. E. (2004). Eğreti istihdam: İşgücü piyasasında güvencesizliğin ve istikrarsızlığın yeni yapılanması. *Çalışma ve Toplum*, 2(2), 55–80.
- Topcuoğlu, A. (2003). *Akrabalık ve hemşehrilik ilişkilerinin toplumsal sermaye değeri*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Topcuoğlu, A., & Eroğlu, S. (2013). Sosyal sermayenin akrabalık, hemşehrilik ve güven ile ilişkisi: Konya sanayi işletmeleri örneği. *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 2(3), 124–145.
- Tümerdem, R. (2007). Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi son sınıf kimya öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 32–45.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). Temel işgücü istatistikleri. Erişim Tarihi: 07.08. 2023. <https://data.tuik.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Ursachi, G., Horodnic, L. A., & Zait, A. (2015). How reliable are measurement scales? External factors with indirect influence on reliability estimators. *Procedia Economics and Finance*, 20, 679–686.
- Uzun, B. Ö., & Tezer, E. (2008). Umut ve olumlu-olumsuz duygular arasındaki ilişkiler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 81–86.
- Walker, D. (1978). The problems of graduate employment. *Paedagogica Europaea: Recession and Retrenchment: Review of New Trends in European Higher Education*, 13(1), 71–88. <https://doi.org/10.2307/1502569>
- Yeşil, R. (2010). Nicel ve nitel araştırma yöntemleri. R. T. Kincal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 49–78). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yükseköğretim Kurulu. (2022a). *Üniversiteler sayısı*. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2022. <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2022b). *Yıllara göre başvuran ve yerleşen aday sayıları*. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2022. <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2022c). *Yükseköğretime geçişte öğrenci hareketliliği*. Erişim Tarihi: 5 Ağustos 2023. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2022/yuksekogretime-geciste-ogrenci-hareketliliği.pdf> adresinden edinilmiştir.

Extented Abstract

Introduction

The issue of graduate unemployment in Turkey is recognised as a serious problem, particularly the widespread concern known as 'diploma unemployment' among young people. Previous research has often linked future anxiety to socio-demographic factors, while sociological variables have not been sufficiently addressed. This makes it difficult to explain why students with similar circumstances may have different concerns. We believe that each young person's confidence may be different and therefore understanding this confidence is crucial to understanding their future concerns. This study aims to identify different confidence levels and assurances that influence young people's future worries, and to examine how these assurances are related to worries about unemployment. Specifically, we argue that a thorough analysis is needed to understand how factors such as confidence in the economy, crypto-investments, place of residence and self-confidence affect future anxiety.

Methods

The study was designed using a quantitative research method and aimed to explain the relationship between forms of confidence and future anxiety through five variables. These variables included students' 'self-confidence (i)', 'confidence in their department's (ii)', 'confidence in the conditions of their city of residence (iii)', 'confidence in crypto-investments (iv)', 'confidence in the overall economic situation of the country (v)' and 'future anxiety' (dependent variable). In addition, the study measured a number of indirect variables that could provide a sense of security, such as the type of university attended, knowledge of a foreign language, knowledge of the city of residence, taking a second degree and taking a double major. The data collection tool used was a survey containing expressions of future anxiety, confidence statements and socio-demographic questions. The sample consisted of final year students randomly selected from three state universities and one foundation university in Konya. Data were collected through face-to-face interviews with 800 participants, exceeding the minimum requirement of 660, resulting in a data set of 682 individuals for analysis.

Findings

The study found a high level of fear of unemployment among young people. However, it was found that young people with a sense of security were less anxious about the future. A strong correlation was found between the quality of the place where individuals hoped to find a job and their level of future anxiety. Participants generally lacked confidence in the area in which they lived, which increased their future anxiety. Those who tended to distrust the country's economy as a whole also experienced parallel anxiety about the future. However, family and community ties were identified as sources of security for young people, playing an important role in the employment process through their economic and social capital.

Looking at the factors influencing students' anxiety about the future, it was found that confidence in the country's economy, the conditions of the city where they live and their field of study reduced anxiety about the future. Conversely, confidence in crypto investments was found to increase future anxiety. In addition, students who were passionate about their field of study and confident in their abilities experienced increased future anxiety. On the other hand, pursuing a second university education was found to decrease students' self-confidence and increase future anxiety. According to the research findings, knowledge of a foreign language was the only educational attribute that reduced future anxiety. The combined independent variables (confidence in Konya, confidence in the economy, confidence in cryptography, confidence in the field of study and self-confidence) together explained 15.6% of the dependent variable (future anxiety).

Discussion and Conclusion

The study found that young people are worried about the future and lack confidence in the country's economy. However, there is a remarkably high level of confidence among students in their chosen fields of study and in themselves. The research shows that these forms of confidence are closely linked to concerns about unemployment and play an important role in shaping young people's future prospects. In particular, a minority group with high levels of confidence in the country's economy and their city of residence experience less anxiety, in line with Bourdieu's theory of selective education. Despite being numerically smaller, these students have various capital assurance.

Looking at the majority of students, it is clear that in Konya there is a low expectation of finding employment related to their field of study. In a city where wages are at a minimum level, there is a lack of confidence in the city itself. However, local ties influence the anxieties of privileged students. In particular, family support is crucial, especially for students from Konya. Clearly, family support acts as a form of insurance during the job search process. In fact, students who attend foundation universities and those who are socio-economically privileged experience less anxiety in the job search process.

It is evident that less privileged students, especially those from other cities, engage in crypto-investments. These students turn out to be less confident actors. The study clearly observed that confidence in cryptocurrency increases future anxiety. In addition, knowledge of a foreign language is a crucial factor in finding a job. While other educational assets do not mitigate future anxiety, foreign language skills are considered critical in this regard.